

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A Budaörsi újságban átvéve.	
Egész évre	16 k.
Negyedévre	4 -
Helyben háshoz hordva.	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 -
Vidékre postán szállítva.	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 -
Egyes szám ára 8 fillér.	

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a vasárnapok és ünnepnapok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyváradi, Sallógyi Dezső u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszafogadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 157. szám.

Nagyváradi.

Szerda 1915 július 14.

Nyugalom az északi harctéren.

Budapest, július 13. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az általános helyzet változatlan.

Visszavert olasz támadások.

Olasz hadszíntér.

Budapest, július 13. (Hivatalos.)

A tengeremléki harc vonalon tegnap helyenként heves tüzérségi harc volt. Több olasz gyalogezrednek Redipugliánál ellenünk intézett támadását visszavertük.

A karinthiai és a tiroli határterületen a helyzet változatlan. Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

Orosz tábornokok pusztulása.

Zürich, jul. 13. A múlt hó 27-én és 29-én vívott ütközetekben öt orosz tábornok és harmincegy ezredparancsnok esett el.

80,000 olasz halott és sebesült.

Genf, július 13. Az itteni Tribuna megerősíti, hogy az olaszoknak eddigi összes támadásai összeomlottak. Elap az olasz sereg Isonzo-menti veszteségeit nyolcvanezer emberre becsüli.

A pusztító orosz fergeteg.

Bukarest, július 13. Az orosz utóvédek az orosz-lengyelországi visszavonuláskor mindent elpusztítottak. A készleteket, falvakat felperzselték s lerombolták, a mezőn a gabonát tönkretették, a raktárakat felgyújtották.

Az oroszok bulgár hajókat sülyesztettek el

Bukarest, július 13. Az orosz flotta bulgár vizeken minden figyelmeztetés nélkül elsülyesztett négy bulgár hajót. Radoslawow az orosz kormánytól erőlyesen tiltakozott.

Pont à Mousson bombázása.

Budapest, július 13. Az Est írja: Párisi jelentés szerint a németek hevesen bombázták Pont à Mousson. A gyújtógránátoktól óriási tűzvész támadt, amit csak a nancy-i tűzoltóság segítségével tudtak eloltani.

A bukaresti minisztertanács.

Bukarest, július 13. Bratianu miniszterelnöknél az összes miniszterek, valamint a kamara és szenátus elnökei részvételével minisztertanács volt a külföldi diplomaták élénk érdeklődése mellett.

Ezt megelőzőleg a külügyminiszter kihallgatáson volt a királynál.

Hír szerint Marghiloman, a konzervatív-párt vezére belép a kabinetbe.

A semleges Románia.

Berlin, július 13. A Franfurter Zeitung írja: Románia a háború kitörése óta mindig egyformán magyarázta a saját semlegességét, felfogása a semlegesség kötelezettségeiről nem volt mindig ugyanaz. Ujabbán a román kormány nem akadályozza nagyobb mennyiségű gabona és petroleum kivitelét, holott ezelőtt betiltotta azt. A bőséges gabonakészletek azonban romlásnak vannak kitéve és a felszabadult Galicia petroleumforrásai a ro-

mán kőolaj német piacát vitássá kezdték tenni. Csak a lőszer és fegyver átvitelét nem engedi meg a román kormány, noha a hármas entente-nak — mint az amerikai példa bizonyítja — távolról sincs joga ahhoz, hogy Romániától ilyen átviteli tilalmat követeljen.

Anglia és Franciország Romániát, de a többi balkán államot is biztosította arról, hogy nemzetközivé fogják tenni a tengerszorost. Mi azonban nagyon jól tudjuk, hogy Oroszországnak szövetségesei lekötötték Konstantinápoly birtokát és a tengerszorost.

Tény az is, amit az entente kormányai sohasem vontak tagadásba, hogy a hármas-szövetség államai között létrejött megállapodás szerint a Dardanellák torkolatával szemközt levő szigeteket Angliának biztosították. Ily módon a brit flotta számára lehetővé válik, hogy ezekről a szigetekről mint flotta-bázisról szemmel tarthassa az orosz hadihajókat, sőt, ha kell, közbe is léphessen. Mi jól ismerjük az angolok jellemét és a mindenkor brit kormányok politikáját, bizvást állíthatjuk tehát, hogy Anglia ezt a kiváltságos helyzetét a Dardanelláknál nem fogja arra használni, hogy orosz szövetségeseire és barátjára valamikor is nyomást gyakoroljon.

— Így tehát Oroszország korlátlan urává válik a Fekete-tengernek, mihelyt hatalmába keríti Konstantinápolyt és a tengerszorost, ennek pedig az volna a következménye, hogy a kisebb feketetenger-melléki s egyéb szomszéd államok a moskoviták hűbéreseivé fognak lesülyedni.

— Ez az a veszedelem, a mely ellen Romániát megvédte a német birodalom és az osztrák-magyar monarchia szerződése. Románia azonban nemcsak magáévá tette a casus foederis t, hanem a saját semlegességének kötelezettségeit helytelenül fogván fel, egyenesen károsítja a központi hatalmak harmadik szövetségét, Törökországot.

— Továbbra is az az érdekük, hogy Románia önnálló maradjon. Ezen a feltevésen alapul szerződésük. De nagyon jól el tudjuk képzelni azt az esetet, — talán már a legközelebbi béketárgyalások alkalmával — hogy ez az érdek, miután megszűnt a kötelezettség, a melytől parancsolta, hogy tekintettel kell lenni rá, háttérbe fog szorulni a központi hatalmaknak egyéb, amannál sokkal fontosabb érdekei mögött.

Elsülyesztett angol gőzös.

Berlin, július 13. A Sjoeforts Tidende híradása szerint a Mascara nevű glasgowi gőzöst a Dainloro szigetek mellett a Fehér-tengeren elsülyesztették. A gőzös kétezer tonnás volt és két évvel ezelőtt bocsátották vizre.

Angolok véleménye az orosz hadállásról.

Bécs, július 13. A Corriere della Sera Repington angol ezredesnek értesülése nyomán közli, hogy az orosz főhadiszálláson legutóbb tartott nagy haditanácskozáson arról volt szó, vajjon a centrumban álló orosz hadtesteket visszavonják-e a Visztulán túlra, a délen csoportosított orosz haderőket pedig meghagyják-e mostani hadállásaikban, vagy pedig északra rendeljék-e. Repington ezredes vitába száll azzal a véleményével, hogy veszedelmes kockázat volna az orosz haderőt a Visztula mögé vinni és Varsó, Novo Georgievsk és Ivangorod várát magukra hagyni, hogy védekezzenek, a hogy tudnak.

Kétségtelen, hogy Varsó már az orosz fronton túl van és hogy a Visztula vonalának védelme veszedelmeket rejt magában az orosz hadseregnek nézve. Magában véve nem volna több egy epizódnál, ha az oroszok a Visztula mentén diadalokat aratnának, a földög levérni a központi hatalmakat, mert az rájuk nézve végzetes volna.

Azzal végzi fejtegetését Repington ezredes, hogy az orosz hadvezetőségnek fel kell adnia a Visztula vonalát. Archangelsk már szabad, hetek óta eltakarodott a jég, egyre nagyobb tömegekben lehet oda municiót és ágyukat szállítani, az orosz birodalom rengeteg embertartalék fölött rendelkezik, ha tehát most az orosz hadsereg kedvezőbb hadállásokra vonul vissza, ezt a visszavonulást gyorsan követheti egy újabb támadó előrenyomulás, ha ellenben az orosz hadsereg most bocsátkozik döntő ütközetbe, egy esetleges vereség végzetes lehet, mert a rendezett visszavonulás majdnem teljesen ki volna zárva.

Csökken az amerikai municiószállítás.

Berlin, július 13. A Berliner Tageblatt jelenti Kopenhágából: A Newyorkból érkező tőzse-hírek jelölik, hogy a newyorki tőzsdén azoknak a vállalatoknak a papírjai, amelyek a municiószállítással nagyobb összefüggésben voltak, a német jegyzék közzététele óta erősen estek.

Lloyd-George ellen.

Berlin július 13. Londonból jelentik: A Reynolds Newspaper szerint Lloyd-George ellen nagyban intrikálnak. Az aknamunka mögött volt miniszterek állanak. Vasárnap igen fontos minisztertanács volt, a melyen Lloyd-George nem vett részt, mert elutazott Walesbe. A helyzet most az, hogy a kormánynak valószínűleg választania kell Lloyd-George és Donop tábornok között, a kit Dalziel a parlamentben azzal vádolt, hogy ő az oka a municióhiánynak. A „Reynolds Newspaper“ cikke felszólítja végül a kormányt, hogy lehetőleg ne kövessen el napról-napra óriási hibákat.

Nyugdíjazott olasz vezénylő tábornok.

Budapest, július 13. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A kudarcra végződött isonzói csata után Cadorna vezérkari főnök magához rendelte a vezénylőtábornokot, megdorgálta őt és közölte vele nyugdíjaztatását.

Százmilliós csalás az olasz fogyasztási adóknál.

Budapest, július 13. (Saját tud.) Genf-ből jelentik: Az olasz fogyasztási adók körül egy százmilliós csalást fedeztek fel. A vizsgálatot az ügyben megindították.

Ellentét Montenegró és az antant között.

Budapest, július 13. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A cetinjei angol követ Montenegrótól követelte Szkutarinak Itália részére leendő átadását. A montenegrói kormány válasza elutasító volt.

A letartóztatott bulgár miniszter.

Lugano, július 13. A milanói Secolo szófiai távirat alapján közli, hogy Genadievet csakugyan letartóztatták. A szófiai városi kaszinó álarcos multságán elkövetett bomba-merénylet tetteseinek végtárgyalása során a volt miniszter szerepét több tanu nagyon gyanus színben tüntette fel és alaposnak látszik az a feltevés, hogy Genadiev legalább is be volt avatva a bulgár király elleni merénylet tervébe.

Annyi bizonyos, hogy a halálra ítélt Anasztaszov sűrűn érintkezett Genadiev-vel, több részletben összesen 10.000 frankot kapott tőle, és sok tanu eskü alatt vallotta, hogy nemcsak Anasztaszov, hanem a többi vádlott is beszélt Genadiev-vel Ferdinánd király meggyilkolásáról.

A bulgár király merénylői.

A szófiai katonai törvényszék akasztó-fára ítélt Ferdinánd király és Radoszlavov miniszterelnök két merénylőjét, de ezzel ítéletet mondott a hirhedt diplomáciai eszközök fölött is, amelyek bonyodalmakat merényletek rendezésével idéznek elő. Szerajevóban a trónörökös-pár, Párisban Jaurés, Szófiában a királynak s kormányának meggyilkolását egy véres kéz intézte. És Genadiev, a volt miniszter, az entente ruszofilje, pénzt adott a szófiai főmerénylőnek. A gyilkosságban való szerepe még nem teljesen bizonyos, de annyi gyanu merült fel ellene, hogy letartóztatták.

Anasztaszov a tárgyalás alatt zokogva tagadta, hogy része lenne a merényletben. Politikai ellenfeleinek áldozatául vallja magát. Santow beismeri, hogy a király ellen elkövetendő merénylet tervbe be volt avatva. Anasztaszov felszólította őt, hogy utazzon Nisbe, vagy Pétervárra, ahol a merénylet megkapja a szükséges pénzösszeget. Hasonló értelemben vallott Manow is.

A tárgyalás folyamán olyan vallomásokat tettek Genadiev volt bolgár külügyminiszter ellen, hogy a bíróság szükségesnek találta a kihallgatását. Ez meg is történt és Genadiev a következő vallomást tette:

— Anasztaszovot ismertem. Választás céljaira többször adtam neki pénzt, mert többször vittem magammal kortesköruttra. Anasztaszov közölte velem, hogy néhány emberrel ismerkedett meg, akik elmondották neki, hogy a király ellen merényletet terveznek. Anasztaszov erre elmondotta, hogy ismer valakit, aki a királyt megakarja ölni. Másnap beszéltem Dobrimovicszal és megkértem,

mondja meg a királynak, hogy amikor a zászlókat kiosztják, ne jelenjék meg.

Genadiev ezután tiltakozott a vádirat ama része ellen, amely azt állítja, hogy a vádlottak vallomása szerint a merénylők őt akarták a kormány élére juttatni.

A haditörvényszék elnöke a kihirdetett ítélet után a következő végzést hirdette ki:

Miután a bíróság meghallgatta Anasztaszov Helén vallomását, aki beismerte, hogy zsebkezdőjével kellett volna jelt adnia Ferdinánd király elleni merénylet, továbbá abból a körülményből, hogy Genadiev a legitimebb viszonyban állott Anasztaszov Vikentivel, akinek különböző részletekben összesen tízezer frankot adott át, a bíróság elhatározta, hogy megindítja a vizsgálatot Anasztaszov Helén és Genadiev volt miniszter ellen. Mindkettőjüket letartóztatták.

Páncélos vonataink az olasz harctéren.

Budapest, július 13. (Saját tud.) A sajtóhadiszállásról jelentik:

A görzi csatában két páncélos vonatunk behatolt az ellenes állások mögé és egy ellenes zászlóalj gápfegyverekkel részben elpusztított, részben szétszórta.

Az oroszok a gabonaraktárakat akarnak felrobbantani.

Budapest, július 13. (Saját tudósítónktól.) Insterbrugban plakátokon figyelmeztették a lakosságot, hogy felbérlet orosz lengyel munkások felakarják robbantani a gabonaraktárakat. A hirdetésnyomatosságra hívja fel a polgárság figyelmét.

A szabadkőművesek vakondok munkája.

A közös külügyminiszterium diplomáciai aktákat közöl Ausztria Magyarország és Olaszország viszonyáról 1914 június 20 től 1915 május 23 ig. A Vöröskönyv 205 ez időből származó aktát és egy függeléket tartalmaz.

Április 1 én báró Macchio távirata a helyzetet a következőképpen foglalja össze:

„Anglia állítólagos ajánlata, hogy fedezze a háborús költségeket, a közelebb meg nem határozható területi ígéretek maszlaga, az az állandó aggodalom, hogy Keleten elkesnek az akcióval, a republikánusok és a szabadkőműveseknek állandó vakondokmunkája az ententeval, amelyben különösen Martini miniszter lép előtérbe, főleg azonban a mindinkább érezhetővé váló angol ököl, amelynek ellenében az olaszok nem igen tudnak energiát kifejteni, mindez érthetővé tenné, ha az egyébként is gyenge olasz kormány nem tudna többé ellenállani.“

Április 14 én báró Macchio azt táviratozza: „Azok a főelemek, amelyek az olasz kormányt dominálják, a régiak maradtak. Az Angliától való félelem, a forradalomtól való aggodalom (különösen az udvarnál ettől még jobban félnek, mint a háborútól) másrészt a két hatalmi csoport erőviszonyai felett való bizonytalanság.“

* **Forolin** biztos és gyors hatású háziszser kéz- és lábizzadás ellen üdit! szagtalanit! nem zsiros! nem ragad! Ara 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában Rákoczy-ut 7/B. Rimanóczy palota.

Bary József halála.

Bary József, a nagyvárad kir. törvényszék elnöke, kuriai bíró, tegnap déli egy órakor, 57 éves korában meghalt. A törvényszéki elnök állapota aggasztó volt napok óta s mikor betegsége annyira válságossá lett, hogy nagyfokú szivgyöngesége dacára vasárnap mégis műtétnek vetette magát alá, mindegyik a legrosszabbra volt készen, halála mégis általános megdöbbenést keltett városzerte, főképp azoknál, kik a törhetetlen jellemű, nagy szorgalmu, kiváló ítélőképességű bírót közelebbről ismerték.

Bary József betegsége a múlt héten kezdődött. Belényesben volt, hol a járásbírószék ügykezelését vizsgálta meg. Itt hirtelen rosszul lett s pénteken már betegen hozták Nagyváradra.

Betegsége vakbélgyulladás volt, melyhez azonban komplikációk járultak, s különösen az érelmeszesedés okozott aggodalmakat. — Már évek óta emésztési zavarai is voltak, melyek szervezetét nagyon meggyengítették. Az operációnak a belekre is ki kellett terjednie, s azért eleitől fogva kétséges volt, hogy a beteg gyenge szervezete képes lesz-e kellő ellenállást kifejteni, hogy a betegséggel megbirkózzék.

Az operációt dr Fráter Imre igazgató-főorvos hajtotta végre vasárnap este a biharmegyei kórházban.

Az operáció megkönnyebbülést okozott a nagy beteg állapotában, de hétfőn este már válságosra fordult betegsége. Szívműködése folyton gyengült s látható volt, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen.

A nagybeteg a biharmegyei kórház 27. számú szobájában vitta csöndes agóniáját felesége, Olga leánya és Zoltán, József fiai állandóan ágya körül voltak a legnagyobb aggodalommal s féltő gonddal vigyázva a beteg halk pihégését.

Tegnap délelőtt számosan érdeklődtek a beteg állapota iránt s a törvényszék bírái közül többen tartózkodtak a beteg közelében és a kórház udvarán várva a beteg állapotáról szóló híreket.

A nagy beteg, mint buzgó református, vallásának vizsgálatát óhajtotta halálközelmében és az urvacsorát kívánta, melyet tegnap délelőtt 9—10 óra között Sulyok István esperes vitt el hozzá teljes papi ornátusban. A beteg láthatóan megvigasztalódott az urvacsora vétele után. Majd ereje rohamosan hanyatlott s déli 1 órakor megszűnt élni.

Bary József mintaképe volt az igazságügyi legkiválóbb hivatalfőnököknek, kik az igazságügyet oly magas színvonalra emelték. Törhetetlen erélye s pártatlan igazságossága nagy tekintélyt szerzett neki az igazságügyi kormány előtt is, ahol állásfoglalása mindig méltánylásra talált. A nagyvárad kir. törvényszék területe nagyon kiterjedt s az elnököt az adminisztrálás teljesen lefoglalja s csak egy oly nagy tevékenységű, pontos hivatalfőnök láthatta el az ügyeket, aminő Bary József volt. Mint hivatalfőnök a legpedánsabb volt, de nála a rideg külső meleg szívet takart, aki méltányolni is tudta alárendeltjei kiválóságát.

Tevékenységének legjavát egyháza ügyeinek szentelte. Pozitív hitű ember volt, aki a bihari református egyháznak rendelkezésére

állott nagy tekintélynek és buzgalmanak egész erejével. A bihari ref. egyház főgondnoka volt, aki nagyon sokat tett egyházaért.

Bary József született B. Somban (Bereg-megye) 1858. évi június 29-én, 1889. április hó 27-én házasságot kötött Ágh Annával. E házasságból egy leány Olga, férj. dr. Menyhért Jánosné és két fiú Zoltán és József született.

Sárospatakon a ref. jogakadémiában végezte a jog és államtudományi tanfolyamot s a jog- és államtudományi államvizsgákat letette. 1888. május 19-én tette le a gyakorlati bírói vizsgát.

1878-ban joggyakornokká nevezetett ki a nyiregyházi kir. törvényszékhez s a szolgálati esküt 1878. október 7-én tette le.

Az igazságügyi miniszter 1880. július 20-án a kisvárdai járásbírószékhez aljegyzővé nevezte ki. Ugyanazon év december 14-én a nyiregyházi törvényszékhez áthelyezte. Ekkor vezette a vizsgálatot mint a vizsgálóbíró segédje a „nagy pör“-ben a tisztaeszlári vérvád ügyében. Bary József bírói jellemének s erélyének legjavát fordította erre a vizsgálatra, melynek eredménye felrázta az egész országot, óriási nyugtalanságot okozott, amilyenhez hasonló azóta sem produkált egy törvényszéki eset sem. A világszenzációs eredményt a fiatal vizsgálóbíró tapasztalatlanságának s tulbuzgalmanak tudták be s felsőbbsege azonnal elmozdította vizsgálóbírói állásától s csendes munkakörbe került. Ennek a szereplésének emléke elkísérte őt hosszú ideig, ami meglátszott lassu emelkedésén, mert csak 1885-ben lett II. oszt. jegyző és 1887-ben lett albíró a gyöngyösi járásbírósnál. Életének ezt rendkívül érdekes mozzanatát soha sem hozta szóba.

Hallgatott akkor is, mikor Eötvös Károlynak, a tisztaeszlári zsidóvádok védőjének a tisztaeszlári vérvádról, Solymosi Eszter megvilágításának tárgyalásáról szóló műve: „A nagy pör“ néhány évvel ezelőtt megjelent. Ebben a műben a védő tapasztalatlansággal és tulbuzgalommal vádolja az akkori vizsgálóbírót, Bary Józsefet. Pedig az örökre hallgató ajkak sok érdekes dolgot tudnának mondani.

Nagyváradra 1891-ben került, mint ítélőtáblai tanácsjegyző, hol 1892-ben az elnöki titkár teendőinek ellátásával bízták meg. Majd 1892-ben törvényszéki bíró lett a nagyvárad kir. törvényszéken. 1898-ban ítélőtáblai elnöki titkárrá nevezetett ki s ettől kezdve gyorsan haladt elő a legmagasabb bírói állásokra. 1900-ban táblabíró lett s 1904. február 4-én a nagyvárad kir. törvényszék elnöke, mely állásában az esküt 1904. év február hó 20-án tette le.

Ő császári és apostoli kir. Felsége 1914. április 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával részére a kir. kuriai bírói címet és jellegzet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Az elnök halála hírére az igazságügyi palotára s az igazságügy szolgálatában levő összes épületekre kitértek a gyászlobogót. A holttestet Csengeri-utcai lakására szállították és ott ravatalozták fel.

A nagyvárad kir. ítélőtábla gyásza

A kir. ítélőtábla tagjai ma értekezletet tartottak, melyben dr. Lábán Lajos kir. ítélőtáblai elnök kegyeletos szavakkal méltatta Bary József kir. kuriai bíró érdemeit és a súlyos veszteséget, melyet a hazai jogszolgáltatás e kiváló bíró elhunytával szenvedett. Az elnök javaslatára az értekezlet elhatározta, hogy gyásza jeléül fekete lobogót tűz a kir. ítélőtábla palotájára, mélyszégyen részvétét az özvegynek s a gyászoló családnak az elnök vezetésével küldöttseg utján kifejezésre hozza, koszorút helyez az elhunyt ravatalára és a temetésen a kir. ítélőtábla tagjai testületileg résztvesznek.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Bary Józsefné szül. Jékei és nagyághai Ágh Anna, mint neje, Bary Olga férj. dr. Menyhért Jánosné, dr. Bary Zoltán és Bary József, mint gyermekei, a kiterjedt rokonság nevében is és az elválás mérhetetlen fájdalmától összetörve, de az örökkévalóságban boldog viszontlátás reményében tudatják, hogy életük egyetlen boldogsága és ékesége, a legjobb férj, apa, testvér, illetve rokon, Bary József kuriai bíró, a nagyvárad kir. törvényszék elnöke, a bihari ref. egyházmegye és a nagyvárad kir. egyház főgondnoka, az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület társelnöke stb. rövid, de kínos szenvedés után, családjának és hivatásának szentelt áldásos élete 57-ik, boldog házasságának 26-ik évében, f. évi július hó 13-ik napján d. u. 1 órakor nagy és nemes lelkét Teremtőjének visszaadta. Pórrészeit 1915. július 15-én d. e. 10 órakor a Csengeri-utca 2-ik sz. alatti gyászháztól indulva, az Ezredévi emléktéri ref. templomban tartandó istentisztelet után a Várad-olaszi sírkertben örök nyugalomra helyezni. Nagyvárad, 1915. július 13. Aldott legyen emlékezete!

MOZAIK.

Jelenet a pályaudvaron. Oly sablonos lenne, ha ezt adnám címenek. Pedig amit elmondani akarok, az egy cseppet sem sablonos história. Talán egyes naiv lelkek humorának fogják találni, pedig ellenkezőleg: az egész egy nem mindennapi hangulatkép.

L. Ákos tartalékos főhadnagy valamelyik nap egy barátjával a fürdőbe akart kimenni. De bizony elkéstek, a vonat már Várad-Velence felé robbogott. Még egy pár percig a periron (hogy magyarul mondjam) tartózkodtak, mikor nagy fűtődés, zakatolás, gőzsüstögés közepette berobogott a pályaudvarra egy sebessétszállító vonat.

Egyszeribe rápes lett az állomás, bekötözött arcu, karu, sántikáló vitézek lepték el az egész periont. Mind egyiknek volt valami keresnivalója.

Most egy őrmester száll le a vonatról. Az arca befászlizva, lába golyólovástól béna, bizony kinlódik szegény. De azért észrevehetőleg örül, hogy friss levegőhöz juthatott a hosszú ut után. Kíváncsian tekint ide-oda a hosszú, zsibongó folyosón. Most hirtelen megakad a szeme a mi főhadnagyunkon. Ebben a percben csuda volt rénézri erre az emberre. Mintha egész lényében megváltozott volna, mintha a lába már nem is sajogna, fájna, az arca hirtelen felderül, csarohan a főhadnaghoz, megragadja kezét, s csókolja, ahol éri összevisza.

— Te vagy az Ákos! . . . Ákos . . . Krasznáról?!

A főhadnagy csak nézi, nézi, de nem ismeri, akárhogy is gondolkodik, de nem ismeri. Szinte resteli is a dolgot.

Most már, ugy-e, mindenki kérdezheti, hogy ki volt ez a katona, ez az őrmester? Hát ez az őrmester, egyszer — valamikor találkozott már a főhadnaggyal, — nem tudom — talán egy ezredben is szolgáltak, s most hogy olyan régen találkoztak egymással, az őrmestertől kitört a felebbvalói szeretet, vagy micsoda, úgy ahogy leírtam. Ugy-e mégsem illik ez a viselkedés egy katonához, egy őrmesterhez? . . . És én még sem csudálkozom rajta.

Ezt az apróságot nekem beszélték el. A Dunántul egyik uradalmában ötven muszka dolgozott. Aratott. Volt közöttük egy igen szerény, s igen jó képű szőke katonna, aki németül is beszélt. Megkérdezték tőle:

— Hát maga mit fog itt csinálni? Arat?

— Hát mit csinálnék mást?!
— De hisz maga nem tud aratni. Az orosz elvörösödik:

— Hát, izé, nem igen szoktam... De ugyan, honnan tetszik gondolni? Még nem is látták, hogy tudok-e vagy se?!

— A kezéről látjuk, ilyen kézzel nem szoktak aratni.

Az orosz restelve kapja hátra a kezét. Mert hát egy majolika-gyáros nem szokott aratni.

Megint visszatérek a pályaudvarra. A III. osztályu váróteremben egy török ül piros

fezzel a fején. Odamegyek hozzá. Megszólítom magyarul, hátha megérti. Nem ért magyarul, rázza a fejét. Megpróbálom németül is, de a válasz ismét csak fajrázás. Keritek egy oláh embert, az sem megy semmire. Egy katona tud horvátul, talán az majd csak utba igazít. De a vitéz ur is teljes kudarcra vonult vissza. Így hát a riport oda van, mert ha a fejem le vágják, sem tudok törökül.

Pedig próbálkoztam mindenféleképen. Emlegettem neki Boszniát, Hercegovinát, de ő folyton csak azt motyogta: Török... török... török...

Mit csináljak már szegénnyel, hát kivágtam neki nagy keményen: Sztambul!

S a török most már nem rázza a fejét, hanem mosolygott. Mosolygott, mint aki ismerősére talál.

Ugy látszik, hogy avval az egy szóval a szívére tapintottam! Mert hát Sztambul, a minaretos Konstantinápoly ott él minden török szívében.

Botránys állapotok a közkórházban.

Inzultált apácák. — Ittas hetesek garázdálkodása. Fráter Imre figyelmébe.

Ha nem lettünk volna szemtanúi az alább leírt megdöbbentő és borzalmas emberi elvetemültségre valló dolognak, talán mi magunk sem hinnék el azt. De kövessük a sorrendet.

Hétfő délután a biharmegyei közkórház egyik folyosóján voltam. A kórházakat jellemző nagy csendesség valahova a hegyek közé volt száműzve. A kórház udvarán zaj, kocsizörgés, kiabálás stb., akár csak valami cipőgyár udvarán. Eltekintve attól, hogy ugyanekkor élethalál közt feküdt és utolsó óráit élte ott Bary József törvénytörési elnök, más betegek is voltak ott, akik a legkisebb zajra összerendeztek, ki tudja talán az épen egy pár perccel előbb bevart sebek fel is szakadtak.

Jól van. Zaj van. Elvégre nem mindenki haldoklott ott. Voltak ott olyanok is, akik már kijöttek a haláltorkából és kacagtak az életnek. A nagy zaj egyszerre elesenedült. Alltam ott egy oszlopnak támaszkodva, dideregős háttal hallgatva a súlyos betegek velőig ható rémes nyögését, mikor egyszerre az udvarról nagy döbbenést hallottam. Önkéntelenül is megfordultam. És ekkor látam életem legrémesebb képét.

Két részeg hetes állott röhögve egy emberi test mellett. Majd lehajolt a két emberbőrbe bujtatott állat és egyik megragadta a test két kezét, a másik meg a lábát és nagyot lendítve a testen, messze dobták maguktól. Kiléptem a folyosóról. **Egy hullát, egy a kórágyon kimúlt szerencsétlen beteg ember hulláját dobálták az ittas hetesek.**

Brrr! Megborzongtam. A felháborító dolog még ezután következett. A két hetes munkáját észre vette az egyik apáca is. Erélyesen lépett fel.

— Mit csinálnak maguk? Hát van maguknak lelkük? Nem restellik embertársuknak tetemeit úgy dobálni?

Bár ne lépett volna közbe a szenvedések enyhítésére hivatott kedves testvér. A

két emberi formába bujtatott állat oly brutális módon támadt az apácára, hogy olyat talán még Franciaország hírhedt szabadkőműves esőselékei sem tudtak megteenni. A nyomdafesték pirulna szégyenletében, mint ahogy pirultam én azoknak a mosdatlan szájából elhangzott szavak hallatára.

Megvontunk döbbenve. Közbelépni nem lehetett, mert a botránys még nagyobb lett volna. Hiszen, mint mondták a kórházi hetesek olykor még késsel is szoktak egymásnak rontani.

A történetekért nem tudjuk ki a felelős. De hogy az elmondottak nem maradhatnak megtorlás nélkül, az kétségtelen. Dr Fráter Imre a kórház kiváló igazgató-fővossza a mai emberfeletti munkában, amit végez, nem ügyelhet a hetesekre is. Ha tudna róla, bizonyára a legszigorubb intézkedést tette volna meg. Most már azonban meg vagyunk róla győződve, hogy közismert szigorú igazságosságával meg fogja indítani a vizsgálatot és a két hetes elveszi jól megérdemelt büntetését.

CIPŐ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél. Szent János-utca 3. szám.

Pekánovits Imre temetése.

Impozáns módon nyilatkozott meg Nagyvárad város előkelő társadalmának részvételével néhány Pekánovits Imre nyug. főmérnök temetésén, mely nagy gyászpompával ment végbe.

A díszes ravatal a Rákóczi-uti gyászházban volt felállítva; azüsttel ékesített bársony menyezett alatt helyezték el a masszív érckoporsót, délszaki növények és azüst kandeláberekben égő gyertyák között. A kapubejárat és a folyosók grandrapériával voltak bevonva.

A résztvevő közönség teljesen megtöltötte a gyászház tágas udvarát és az épület előtt a Rákóczi-utat.

Ott voltak: Biharvármegye tisztkara, Fráter Barnabás alispán vezetésével, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Mille Gyula ny. táblabíró, Pally Lajos, Nagy Márton, főszolgabíró, Keller József ny. őrnagy, Száhlender Károly, Keszthelyi Zoltán m. főjegyző, dr Fássy Lajos, Peiser Károly, dr Mayer László, Hiemesch Frigyes az O. M. Bank főnöke, Stark Gyula, Bősörményi Géza, Halász Kálmán, Balogh János, Szentlélek Kálmán, Buzássy Albert, Lázár Kálmán, Kőszeghy József, Papp Elemér, Korbély József, Vámos Dezső, Tatár Zoltán, Hosszu János, Polgár Sándor, Grósz József, Váradai Manó, May Sándor, Govrik Kálmán, dr Demetrowics Elek, Balogh Elemér, Mihelffy Adolf, Schway Vilmos, Poldesz Henrik, a Sebes Körös és a Berettyó vízszabályozó társulatok tisztkara, Dobó Mihály Berekböszörményből, Agó Mihály és Kormány József biz. tagokkal, Soloz Gábor a Komádi Takarékpénztár igazgatója, stb.

A gyászszertartást Imrik S. Zoltán e. kanonok végezte segédlettel, mely után az elhunyt barátai és tisztelői kézen vitték a koporsót a négyes fogatu barokk stílusú üveges gyászkozsíggal megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, hol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra az elhunyt köztiszteltben állott férfit kihűlt porait.

A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk, amelyek szalagjain a következő feliratok voltak:

Felejthetlen férjének — bánatos özvegye; Drága jó Apánknak — Pista és Nusi; Szeretett Apánknak — Lajos és Margit; Felejthetlen legjobb házi gazdánknak — a Davola-család; Részvételük jeléül — Bodó Imre és gyermekei; Imre bácsinak — Mariska és Marci; Pekánovits Imrének szeretettel — Szász József és családja; Tiszteletük jeléül hű szolgálója — Tarsoly Lajos, neje és fia; Szeretett Elnökének — Berekböszörményi Takarékpénztár r. t.; A legnagyobb részvétellel — Katona Bálint és családja; Mély részvétellel — Sinka Kálmán és családja; Szeretett Elnökének, utolsó üdvözléttel — a Komádi Takarékpénztár; Utolsó üdvözléttel — öz. Ficzekné és leánya Margit; Imrének — Mici és Dani; Felejthetlen igazgatónak — a Nagyszalontai Népbank; A jó házi urnak — Marczek Vilmosné s családja; Osztrák-Magyar Bank — Nagyvárad fiók intézete; Édes Papácinknak — Duci és Gréte; Édes jó Imre bácsinak — Ilona, Marci, Kató és Mici; Szász Sándorék — Isten veled.

A rendkívüli díszes temetést Weiszlovits Adolf és Fia első nagyváradai temetkezési vállalata előismerésre méltó gondnal és pontossággal rendezte.

Elhagyott harctereken.

Lapunk egyik volt munkatársa írja a következő sorokat:

Felsőmagyarország, 1915 július 8.

Az egyik katona

vallotta ezt a másíknak:

— Sokszor nem az vagyok, aki most, a kinek látszom, és ez olyan jó. Sokszor elfog valami különös és ellenállhatatlan vágy, hogy így vitézi mundérban is, tíz hónapi gyöngyélet után is a régi, gyöngye civil legyek legalább egy-egy percre, egy-egy napocskára. Ilyenkor elfelejtem azt a mi éles és merev nézésünket, mellyel az egész életet a normál vagy a nyolcszáz éves lőtávolság távlatába állítjuk bele, mellyel minden dolgot úgy veszünk szemügyre, hogy a következő pillanatban már eldördülhessen és találjon is jó fegyverünk, ilyenkor kísérelem meg, hogy civil dolgokat ismét civil módra lássak — így katona szemmel is.

Az ember szép csöndesen, titkon elvegyül az itthonmaradt sok-sok civil közé — a civil erdők, mezők, városok, emberek közé és egész szívéből örül annak, hogy ők többben vannak, mint akik elmentek, hogy többben vannak a békések, mint a harcolók. — Hallgatja köznapias, sokszor egyszerűen gyermekies, de mégis olyan megnyugtató beszédjüket, együtt érez velük az ő egészen naiv örömeikben és emberi szenvedéseikben. Azt gondolja amit ők, abban gyönyörködik, amiben ők, azt akarja, amit ők s az együttérzésnek ebben a pillanatában egy percre megragadja ami örök, ami kincs, ami a miénk: a vissza szállt multat, az emlékezést s boldogan örül gazdagságának.

Oly jó, hogy az utszélén s a virágzó buzában az ezernyi piros pipacs nem a hősök bibor és szent vércsöppjei, melyek sűrű eső helyett hullottak az áldó égből, hogy oltás az epedő föld szomját: hanem a régi, lenge, mesebeli királykisasszonyok, akiknek oda haza, hetedhét országon túl már nem jutott tüzes és szép tündérr királyfi: ezért elszédtek a széles világon s most valamennyien egyetlen lovaggal kacérkodnak: az unatkozó, kőszaszellővel. Ez először úgy is tesz, mintha valóban valamennyiükbe szerelmes volna: simogatja, esőkolgatja őket, de azután rutul cserben hagyja megcsalt ifjúságukat, ahogyan az néha közönségesen is történni szokott.

A hosszan kanyargó szerpentin út is, amint fehér karjaival szorosán átöleli deli szerelmesét, nem az a vérrel ázott chaussée már, melyet méltóságos tiszték görnyedve vizsgáltak végig, hogy egyetlen gödröcske se maradjon rajta gondozatlanul, mert az elvonuló száz és száz nehéz ágyú nyomán feneketlen kátyu mélyülne ott ki, amiben örökre megrekedne harcunk fortuna ezekere. Ujra életünk szeszélyes, talán nagyon is poros, de tudja az ég miért: olyan kedves országutja lett, melyre így nyári napokon a téglaszinű, aprószemű sárosi cseresznye az őszön meg apró vadkörte hulldogál az elnyűtt, véahedt fákról: hogy legyen manúja a világot összebitorokáló tótoeska legénynek.

S őh azt igazán senki sem veszi észre, hogy bizony szegény tótoeska is igen megfoghatók számban és erőben. Hogy bizony nem régen, még talán csak a tavaly is oly szép sorban kiáltásnyira egymástól s párosával huztak le az álomból integető rónák felé; hátukon mint ezüst tükör csillogott a vastag, zöldes üvegtábla s finom sárgaréz dróttjaikat ha látta az ember azt hitte róluk, ime a manók, akik maguk rongyban járnak s aranyfonállal szövik be az emberek élete útját!... De azért a megmaradt néhány, inci-pinci tótolegényeske is, akikből valójában majd csak a soká jövendő szép béke időkben lesznek azok szálal igazi, Rákóczi zászlaját lengető tótolegények: olyan nézésre valóan méri végig lassu lépésekkel a végtelen utat: előbb a

botját, azután a jobb lábát, majd a balt s megint a botot szabályos egymásutánban előre téve, hogy az ember szemében az öklömmi klapec hirtelen óriássá válik, aki mértőföldes lépésekkel járja be a világot, hordja magával üvegtábláit, melyeknek épen a ragyogását tükrözi vissza az ég a nap képében.

Az ut mellett, két szikla lap között csöndesen bugyog a régi forrás, szénsavas, jég hideg, isteni vizével öntözte végig a port s még mindig csak arról nevezetes, hogy itt ült s danolt utoljára a bujdosó kuruc, aki azt a bucsuzót szerzőtte, hogy

Hull a levél a virágról
Elvlok én a hazámtól . . .

de arról még nincs följegyzés a nép emlékezetében, hogy anno 1914 . . . ezt az életforrást valami gonosz kéz sok jó vitéz halálának forrásává mérgezte át . . .

S a messzelátó homályos, szivárványozó üvegen át a hegyek kis katlanában gubbaszkodó apró falucskák; szabálytalan, barna s vörös kockák csoportjai olyanok, mint téli estéken a játszó gyermekek tonagra színháza. Száz és száz ici pici, színes paprikát gyűjtenek össze, a tiara alaku, fehér papírtokba össze-összerázzák s egy papíresővön át a narancsszinű lámpavilágnak nézve a papirdarabkák fantasztikus kavardása szárnyakat ad a gyermeki fantáziának s a játékokban egy-egy érintésre városok keletkeznek, seregek vonulnak föl, tornyok dülnek össze, megisméltödnék az ur Jézus életének mozzanatai, álmok, mesék valósulnak meg s életek, valóságok válnak mesékké. Egy naiv gyermeki alkotó s tomboló keze nyomán . . .

Századok hősi álma lebegett, lebeg e táj fölött s őh mennyi valóra vált újra belőle a szegény tótoeska legények „elere, elere” siben; századok élete, valósága élt itt megkövülten, öröknek tetsző életet s őh mennyi volt, amit eltiport belőle a vihar a minap! . . . Vajjon lesznek e, akik a régi szép, s az új még szebb álmokat tovább álmodják s a régi élet megszenteltéltetett köszobrait, szikla pantheonjait helyre állítják? Lesznek-e, s mikor? . . . (OO.)

Meghalt a férje után.

Tragikus módon lelte halálát tegnap Hosszu Kelemenné. Az elhunyt uriaszony már hetek óta súlyos beteg. Betegsége akkor kezdődött, mikor férjét, Hosszu Kelemen a haretérre vitték. Hosszu Kelemen a Bihoreana takarékpénztárnak volt a pénztárnoka. Majd ebből a hivatalából nyugalomba vonult és egy kényelmesebb állást töltött be a pénzügyintézetnél. A mozgósítás őt is a haretérre szolgáltatta. Ott volt az elsők közt, akik Szerbiába hatoltak.

Májusban tüdőgyulladást kapott a hő katona és súlyos betegségével a brekai kórházba szállították, ahol június 20-án meghalt. Hosszu Kelemen haláláról családja semmit sem tudott. Férje egyszer küldött értesítést, hogy a kórházban fekszik. A múlt héten Hosszuné, aki minden nap epedett férje után és hős imákban kérte az egek Urától férje hazajövetelét, a kórház parancsnokságához fordult, hogy engedje meg férjének hazaszállítását Nagyváradra.

Tegnap reggel nagy pecsétes irást hozott a posta Hosszuné részére. A levélben kiméletesen tudatta a kórház a szerencsétlen asszonynyal, hogy kérését nem teljesíthetik, mert férje még június 20-án meghalt.

A rettenetes hír hallatára Hosszuné hirtelen rosszul lett s mire gyermekei or-

vosért siettek, a szerencsétlen asszony már meg is halt. Az elhunyt egyike volt Nagyvárad legtevékenyebb hölgy tagjainak. Résztvett minden vallásos és jótékonyági intézményben. Halála előtti hetekben bejelentette, hogy halála közeledtét érzi és szükségét látja annak, hogy utolsó kívánságát nyilvánítsa.

Utolsó iratában meghagyta Hosszuné, hogy bár férje görög katolikus volt, ő hithű római katolikus volt mind haláláig. Temetése tehát a római katolikus egyház szertartásai szerint menjen végbe. A temetés a lehető legegyszerűbb legyen, még csak gyászjelentést se adjanak ki elhunytáról.

Utolsó óhaja az volt, hogy haláláról a Tiszántúl tudassa azokat az egyesületi tagokat, amelyeknek tagja volt és a lap útján hívják meg őket a temetésre.

A Bihoreana takarékpénztár a temetést magára vállalta és egyben kimondta, hogy a teljesen árván maradt gyermekek részére az apát megillető nyugdíjat folyósítja. A pénzügyintézet e valóban dicséretes határozata folytán gondoskodva van a három kis árva jövőjéről.

A halálesetről az elhunyt hozzátartozói a következő sorokat küldték hozzánk:

Hosszu Kelemenné, a nagyváradai Oltár-egylet rendes tagja, a Katolikus Népszövetség tagja, Jézus szent szive társulat tagja, a Szent olvasó tagja, a Biharmegyei nőegylet tagja e hó 12-én este hosszas szenvedés után élte 34 ik évében elhunyt. Három árva és számos rokonság gyászolja. Temetése f. hó 14 én délután 4 órakor a Teleky-utca 53. sz. gyászszobából lesz, melyre ismerősei és tagtársai tisztelettel meghívotnak.

Az elhunyt férje, Hosszu Kelemen, a Bihoreana tak.- és hitelintézet nyugalmazott tisztviselője, a déli haretéren szolgált mint népfőlkelő s a haretéren szerzett tudógyuladásban június 20-án a brekai katonai kórházban meghalt. Özvegye most kapta meg a férje elhunytáról szóló értesítést s az amúgy is beteg asszony a gyászhir hallatára azonnal meghalt.

Német győzelmek a franciák felett.

Nyugati hadszíntér.

Berlin, július 13. A nagy főhadiszállás jelenti:

A Douchesi cukorgyárnál a franciáknak egy kézigránát támadását visszavertük. A temető ellen intézett rohamunkkal kapcsolatban a temetőn túl állásunkat 600 méter szélességben előretoltuk s az Arras felé vezető ut mentén fekvő Cabaret Rouget is elfoglaltuk. A foglyok száma 3 tisztre és 215 főnyi legénységre emelkedett.

Az ellenséget, amely időközben támadásnak indult, tűz alá vettük és így a támadás végrehajtását megghusítottuk.

A Maas és a Mosel között az ellenség élénk tevékenységet fejtett ki.

A Bois de Pretrében az ellenség este és éjjel folyamán négy támadást intézett állásaink ellen, amelyek nagy veszteségei mellett állásaink előtt tűzünkben összeomlottak.

Keleti és délkeleti hadszíntér.

A helyzet változatlan. (Miniszterelnöki Sajtóosztály.)

HIREK

*** Az aranymisés nagyprépost elutazása.** Grócz Béla nagyprépost, püspöki helynök, apostoli protonotárius tegnap délelőtt 10 órakor unokaöccse kíséretében Máriaradnára utazott. A nagyprépost az ottani kegyoltárnál fogja bemutatni aranymiséjét csütörtökön, pappászentelésének ötvenedik évfordulója alkalmából.

*** Egyházi hírek.** A király *Evetovics* János bácsi plébánosnak a Szent Mártonról nevezett óródi címzetes prépostságot, *Körmöczy* Ernő zombori plébánosnak pedig a Szent Péterről nevezett cholti címzetes apátságot adományozta.

*** Katonai előléptetések.** A király *Kirez* József és *Bellmond* Emil 101 gy. e-beli, *Gallinszky* Károly és *Essigmann* Adolf 37-ik, azonkívül *Tobis* Konrád és *Pimpauer* Géza 70. gy. e-beli főhadnagyokat századosokká léptette elő.

*** Signum laudis.** A király megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül *Munteau* György 37. gyalogezredbeli századosnak, azonkívül *dr Rednik* Gábor és *Stróbl* Izó 19. tábori tüzérezredbeli tart. hadnagyoknak a legfelsőbb dicső elismerés tudtul adassék.

*** Miniszterek az oroszujtotta vidéken.** Eperjesről jelentik: *Sándor* János belügyminiszter és *Ghillány* Sándor földmívelésügyi miniszter több miniszteri főtisztviselővel ideérkezett Sáros megye oroszujtotta vidékeinek megtekintésére. A küldöttséget a város társadalma ünnepélyesen fogadta.

*** Visszaélések a fürdői vonatokon.** Különösen vasárnaponként nagy közönség keresi fel a közeli két fürdőt. Az esteli visszatérő vonatknál mindég óriási, sőt életveszélyes tolongás van, mert mindenki igyekszik mielőbb felszállani. A nagyváradi állomásfőnökség éppen a nagy közönségre való tekintettel, gondoskodik megfelelő számú kocsiokról s mégis, különösen a II. kocsiosztályban alig férnek az utasok, míg a III. kocsiosztályban bőven van hely. Megfigyeltük ennek az okát s tapasztaltuk, hogy a III. osztályra váltott jeggyel utazók egy része törtet legjobban a II. osztályu kocsikba. Sőt fültanui voltunk, mikor a vonat kiérkezése előtt egyes III. osztályu utasok kitanították az ösmerőseiket, hogy csak igyekezzenek feljutni a II. kocsiosztályba, mert így könnyebben és kényelmesebben utazhatnak kevesebb pénzért. Mikor azután már a vonat elindult, a kalauz előtt azzal érvelnek, hogy nincs hely a III. osztályban, a vonatról pedig nem maradhatnak le. Ez el is fogadható olyan esetekben, amikor nincs elég hely a III. kocsiosztályon, de nem okosra, hogy amikor van elég hely a III. kocsiosztályban, a II. osztályból kiszorítsák az utasokat a felszállásnál ok nélkül előidézett tolongással. A vasut személyzete elejét vehetné ennek a visszaélésnek, ha szigoruan jár el a tolakodókkal szemben, akik meg sem kísérik a III. kocsiosztály igénybe

vételét. Végre is valaki azért fizet többet, hogy annak az előnyeit élvezze.

*** A magyar nők Korona szelvényei megérkeztek!** Kérjük hazafias, jószívű asszonyainkat, vegyenek egy darab egy koronás szelvényt vitéz katonáink özvegyei és árvái felségélyezésére. Mutassuk meg, hogy nem hiába fordultak segítségért a magyar nőkhoz és különösen nem hiába a mi asszonyaink- s leányainkhoz. A *Hadsegélyző Hölgybizottság*. Szelvények kaphatók a Vörös-Kereszt Jobbkéz-osztályában: Törvényszék, 25. ajtó.

*** Tüdőbajos katonák szanatóriuma.** A nagyváradi szőlőhegyen szanatóriumot rendeztek be a harcúterén tüdőbajban megbetegedett katonák részére. A szanatóriumnak, mely a nyilik meg, sokféle felszerelésre, berendezési tárgyra van szüksége. A csapatkórház parancsnoksága ezen az uton fordul a közönséghez azzal a kérelemmel, hogy adományaival tegye lehetővé a szanatórium megfelelő berendezését. Bizonyos, hogy a közönség, mely nagylelkűségének oly impozáns jeleit adta, szívesen hoz áldozatot a harcúter beteg hőseiért. A parancsnokság kéri, hogy az adományokat közvetlenül a csapatkórházhoz vagy a lapok szerkesztőségéhez juttassák.

*** A városi könyvtárbizottság** ma, szerdán délután 5 órakor a könyvtár új helyiségében (Ezredévi emléktér 10. v. Rimanóczy u. 5 sz. rendes gyűlést tart.

*** Zauzei kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. *Simon* Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Hír különlegességek.

*** Kiadó lakások.** Ósi-tér 14. szám alatt két fizethelyiség azonnal kiadó. — *Kossuth-utca* 2. szám alatt két fizethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

*** Mindennemű molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, *Farkas* István „Apolló” drogeriájában. Rákóczy-ut 7/B.

*** Egy nagy raktárhelyiség** a *Szaecray* utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

*** Egy két hold nagyságu** kert egyben, vagy részletekben bármint célra közel mind a két piachoz jutányosan kiadó, november 1-től. A kerthez egy kis lakás is van. Cim a kiadóban.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas* István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** Aszódinál** a katonaság az egész vonalon vásárol csokoládét, kávé, teát, rumot, konyakot, likőröket, borovicska pálinkát, szardíniát, leveskockát, huskonzerveket, sajtot, lipői-turót, szalámit, kaviárt, hűtő- és üdítőcukorkákat, gyengélkedőknek valódi málna szörpöt, munkásnépek, hol a hus drága, ajánlok friss sósheringet nagyban is, raktáron befőzőcukor, kocka- és daráltcukor, mazsola, mandula és finom dió, kétszersült és gyermekeknek piskóta, szágó, kakaó, zabliszt, rizsliszt, burgonyaliszt, tapió, egyidejűleg ajánlom Aszódiféle reklam kész darált kávémat, negyedikül 85 fillér. A vásárló közönséget meghívom augusztus 1-jei vásárlásra, az árak a régié. *Aszódi* Mihály Sas palota, *Kossuth-utca*, Telefon 635. szám.

*** Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

*** Szeplő-májfolt** ellen megbesülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely eltünteti a ránczokat, miltessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, *Farkas* István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

*** Kiadó lakások.** *Kossuth-utca* 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — *Kossuth-utca* 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

IRODALOM

Néhány szó a keresztényszocializmusról. Ily cím alatt nemrég egy öt ivre terjedő társadalmi tanulmány jelent meg *Romanecz* Aladár tb. kanonok-esperes tollából, mely általán a szociális kérdéssel és ennek keresztény szellemben való megoldásával foglalkozik. Aki a mostani soha nem látott arányokban dúló világháború borzalmaival s az ezt okozó erkölcsi devalvációt figyelemmel kíséri: annak lehetetlen be nem látnia, hogy a fennálló ellentétek kiegyenlítése, — legfőbb érdekeink megmentése egyedül a kereszténység magasztos tanainak engesztelő behatása nyomán válhat lehetséges. Ennek a célnak szolgálatára írta a szerző e tanulmányt, melyben korunk szociális kérdéseinek békés irányban megoldása mellett a jövő társadalmának reorganizációját tisztán etikai alapon fejtegeti.

A tanulmány első része a szocializmus különféle válfajait és a keresztényszocializmust ismerteti minden politikai vonatkozás nélkül; a második rész a katolikus egyház és tényezőinek erre vonatkozó feladatait tárgyalja objektív módon úgy, hogy abból az érdekeltek sok hasznos útmutatást és tájékozást merithetnek. Tekintve azt, hogy nálunk a keresztény eszmék egyáltalán nem prosperálnak abban az arányban, amint ezt a rohamos társadalmi fejlődés maga után vonhatná: minden ily helyes irányu elme-futtatás csak közelebb hozhatja az embereket ahhoz a rég óhajtott ideálhoz, mely az élet nemesebb céljainak megvalósulásához vezet. Nálunk a keresztény szocializmusnak történelmi multja alig van, az emberek nagy része pedig bizonyos párszemponatok szerint tekint a keresztényszociális törekvésekre; holott azoknak mélyebb tartalmat, intenzívebb érvényt — és egy katolikus országhoz méltó jelentőséget szerezni az egyház és társadalom minden hű fiának egyaránt kötelessége.

Azért ez a mélyebb érdekű s vallásbölcészeti alapon megírt tanulmány mindenki figyelmét megérdemli, akit az általánosan elterjedt hitközönyösség hatalmába nem kerített; sőt katolikus papnevelő intézeteink segédkönyvül is használhatják, az oly fontos szociális problémák eljáratására. A mű ára 2 korona, — kapható a szerzőnél *Bilkén* (Bereg megyében), posta- és táviró- — valamint távbeszélő állomás helyben. — Megszerezhető a Szent István társulattól is (Budapest, Keckeméti u. 2.)

Legujabb táviratok.

Linsingen tábornok kitüntetése

Budapest, július 13. (Saját tud.) A breslauer Schlesische jelenti: A győzelmes Linsingen tábornoknak a pour le merite rendjelhez Vilmos császár a tölgylevelet is adományozta, királyunk az I. osztályu hadidiszitménnyel ellátott érdemkeresztel tüntette ki.

Az orosz fegyverhiánya.

Budapest, július 13. (Saját tud.) Newyorkból jelentik:

Az orosz harcponalból visszatért amerikai haditudósítók elbeszélnek, hogy a front mögött az orosz katonák ezrei várják az esetleges fegyvereivel leendő felfegyverzésüket.

Porro Rómában.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Porro visszatért Rómába és referált a Párisban kötött megállapodásokról.

Olasz egyházfejedelmek kérelme a miniszterelnökhöz.

Budapest, július 13. (Saját tudósítónktól.) Lukanoból jelentik: A millano-anconai egyházmegyei gyűléseken elnöklő egyházfejedelmek kérelmezik a miniszterelnöktől, hogy a pápát és a hazáért szolgáló katolikusokat védelmezze meg a kisebb-ség szemérmetlen üzemeltől.

Felrobbant dugáru-szállító hajók.

Budapest, július 13. (Saját tudósítónktól.) A bukaresti Diminesce jelenti: Tegnap Cernavodában 2 uszályhajó felrobbant. Az egyik husz vagon benzint, a másik ötvenkét vagon petrolumot szállított Szerbiának.

Az olaszok bejelentik az erélyesebb harcot.

Budapest, július 13. (Saját tud.) Lukanoból jelentik: Az olasz félhivatalos lapok szerint a háboru legközelebb intenzívebbé válik.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

4453—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság H. A. számú rendelkezése folytán közhírré teszem, miszerint nemcsak a cs. kir. osztrák államvasutak, valamint Ausztria nagyobb magán vasutai, köztük a Dél-vasut (ez magyarországi vonataira is) a Bosznia-Hercegovinai vasutak, a Kassa-Oderbergi vasut és a cs. és kir. Banjaluka-Doberlini vasut, hanem ezenül a m. kir. államvasutak is és a magyar helyi vasutak többsége megengedték, hogy a sebesült és megbetegedett katonák hozzátartozói, azok látogatása alkalmával oda és vissza 50 százalékos jegykedvezményvel utazhatnak. E kedvezmény Magyarországon korlátozva van a III. kocsiosztályra. Ezen utazási kedvezmény csak a sebesült és beteg katonák szülőit, feleségeit, gyermekeit és testvéreit illeti és a politikai hatóságok (illetve rendőrhatalóságok, községi, valamint lelkészi hivatalok) megfelelő igazolása alapján kérelmezhető a személypénztáraknál.

Nagyvárad, 1915. július 5.

Rimler Károly
polgármester.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

14455—1915 szám.

Hirdetmény.

A rendőrkapitányi hivatal a közönség tudomására hozza, hogy mindazok, akik szőkevény hadifoglyokat közvetlenül elfognak és mindezek, kik oly adatokat juttatnak a hatóságok tudomására, amelyek szökött hadifoglyok kézrekerítését teszik lehetővé; a cs. és kir. hadügyminiszter ur részéről 10—25 korona jutalomban részesülnek.

Nagyvárad, 1915 június 30.

Rendőrfőkapitányság.

* **Ingyen eladás.** Nagytelek-utca 3. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

Fürdői menetrend.

Napontai közlekedésre kijelöltettek
Nagyváradtól a Püspök-fürdőig

a 7704-es Nagyváradról indul	d. e.	9.50
a 7708-as	"	d. u. 2.19
a 7710-es	"	d. u. 4.39
a 7704-es Püspökfürdőbe érkezik	d. e.	10.21
a 7708-as	"	d. u. 2.51
a 7710-es	"	d. u. 5.11

Püspök-fürdőtől Nagyváradig

a 7703-as Püspök-fürdőből indul	d. e.	10.59
a 7707-es	"	d. u. 3.29
a 7709-es	"	este 7.11
a 7703-as Nagyváradra érkezik	d. e.	11.31
a 7707-es	"	d. u. 3.57
a 7709-es	"	este 7.43

ezenkívül vásár- és ünnepnapokon közlekedni fog Nagyváradtól Püspök-fürdőig

a 7712-es Nagyváradról indul	este	8.10
a 7712-es Püspök-fürdőbe érkezik	este	8.49

és vissza Püspök-fürdőtől Nagyváradig

a 7711-es Püspök-fürdőből indul	este	9.29
a 7711-es Nagyváradra érkezik	este	9.57

Napontai közlekedésre kijelöltettek
Nagyváradtól Félisksz-fürdőig

a 7724-es Nagyváradról indul	d. e.	10.01
a 7728-as	"	d. u. 2.30
a 7730-as	"	d. u. 4.50
a 7724-es Félisksz-fürdőbe érkezik	d. e.	10.33
a 7728-as	"	d. u. 3.03
a 7730-as	"	d. u. 5.23

Félisksz-fürdőtől Nagyváradig

a 7723-as Félisksz-fürdőből indul	d. e.	10.39
a 7727-es	"	d. u. 3.10
a 7729-es	"	este 6.59
a 7723-as Nagyváradra érkezik	d. e.	11.09
a 7727-es	"	d. u. 3.40
a 7729-es	"	este 7.32

ezenkívül vásár- és ünnepnapokon közlekedni fog Nagyvárad Félisksz-fürdő közt

a 7732-es Nagyváradról indul	este	8.31
a 7732-es Félisksz-fürdőbe érkezik	este	9.03

és vissza Félisksz-fürdőtől Nagyváradig.

a 7731-es Félisksz-fürdőből indul	este	9.10
a 7731-es Nagyváradra érkezik	este	9.40

Tanulóleányok

felvétetnek

a Szent László-nyomda r. t.-nál

Szilágyi Dezső-utca 5.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak 2357/1916. M. E. számú rendeletét a hus fogyasztás korlátozásáról Nagyvárad város közönségével, tudomás és mihez tartás végett a következőkben van szerencsém közölni:

A magyar királyi miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. évi XIII. t. cikkett és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII-ik törvényekről kiterjesztő 1914. évi LX. ik t. cikk 4-ik §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. Marhahust, borjuhust és sertéshust a hét 2 napján é. p. kedden és pénteken akár nagyban, akár kicsinyben (adagokban) árusítani vagy egyébként forgalomba hozni tilos. Ugyanezekben a napokon tilos fogadóban, vendéglőkben, egyleti jellegű és más étkező helyeken az említett husneműkből előállított ételeket kiszolgáltatni.

Ez a tilalom nem vonatkozik a hus iparban előállított olyan álló képes huskészítményekre, amelyeknek előállítása hosszabb időt igényel és fogyasztása hosszabb időn át történik; nem vonatkozik továbbá a szarvasmarha, borju és sertés levágásából nyert és emberi táplálkozásra alkalmas melléktermékekre.

2. §. Husnak vagy hus ételeknek előállítására szolgáló üzletekben tilos az I-ső szakaszban meghatározott napokon az idézett szakasz tilalma alá eső hus vagy ételt az előállítás helyiségben a közönség részére az átvételt, vagy elfogyasztást lehetővé tevő módon készen tartani.

3. §. Az I-ső szakasz rendelkezései alól kórházak és egyéb gyógyintézetek, valamint gyermeknevelő intézetek javára, közegészségügyi szükségesség alapján, a belügyminiszter kivételeket engedélyezhet.

4. §. A katonai igazgatás részére szállított hus kiszolgáltatásának nem esik az I-ső szakasz tilalma alá.

5. §. Aki jelen rendelet 1-ső és 2-ik szakaszában foglalt tiltó rendelkezéseket megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. évi L-ik tc. 9-ik §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székes fővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

6. §. A jelen rendelet minden községben (városban) a helyben szokásos módon haladéktalanul közhírré teendő.

7. §. Ez a rendelet 1915. évi július hó 8-ik napján lép életbe. Hatálya Horvát Szlavonországra Nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi július hó 3-án.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A fentiek alapján felhívom a város közönségét, hogy jelen rendeletben foglaltakhoz annyival inkább szigorúan alkalmazkodjék, mert a szükséges ellenőrzés és a megtorló intézkedések iránt is egyidejűleg intézkedtem.

Nagyvárad, 1915. évi július hó 8-án.

Rimler Károly
polgármester.

Bevonulási hirdetmény.

A honvédelmi miniszter a következő bevonulási hirdetményt bocsátotta ki:

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1886. évi XX. törvények alapján történt általános behívása folytán

az 1896. évben született, valamint az 1878. évtől 1890. évig bezárólag született, továbbá az 1892., 1893. és 1894. évben született népfölkelésre kötelezett — nemkülönb a népfölkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajcsárok, stb.), ha a folyó évben megtartott népfölkelési bemutató szemlén vagy utóbemutató szemlén vizsgáltattak meg, illetőleg az elrendelt bemutató pótszemlén újra vizsgáltattak és népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak

1915. évi július 15-én

amennyiben névszerint felmentve nincsenek — népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő illetőleg es. kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfölkelés behívása folytán kiterjed mindazon 1878. évtől 1890. évig bezárólag született és 1892., 1893. és 1894. évben született osztrák állampolgárokra is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évi június 18-a és július 12-ike közötti időben megtartott népfölkelési bemutató szemlén újra megvizsgáltattak és a népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi július 15-én bevonulni kötelesek.

A fentemlített korosztályokba tartozó azon hivatásos gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálata, kik a mezőgazdasági (arató, cséplő, kaszáló stb.) gőz- vagy motorgépeknél alkalmazva vannak, beigazolt alkalmaztatásuk esetében saját kérelmükre az illetékes kiegészítő parancsnokság által 1915. évi szeptember 15-éig elhalasztatik.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, evőeszezt, aprólékos kéziszerket és 2 napi élelmet hozzanak magukkal.

Ezen felszerelési tárgyak, amennyiben a katonai szolgálatban használhatónak minősíttetnek, értékük szerint meg fognak térítettetni.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfölkelési igazolványi lap azonban a vasuti-, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyezendő.

Azon behívott népfölkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetettik elő s a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c.

4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthez kérheti felvételét, a hová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Kelt, 1915. évi június havában.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
14003—1915. sz.

Hirdetmény.

Az állami mértékhitelítő hivatal f. évi 186 számú megkeresése értelmében közhírré teszi, hogy Olaszi városrész és a Szőlőhegyre nézve az 1915. évi időszakos mértékhitelítés a következő sorrendben fog megtartatni:

Az a. b. betűkkel kezdődő nevek július 6-án c. e. betűvel kezdődők július 7-én f. betűvel kezdődők július 8-9-én. g. betűsök július 10-én h. i. betűvel kezdődők július 13-án. k. betűvel kezdődők július 14-én és 15-én. l. m. betűvel kezdődők július 16. 17. o. r. betűsök július 20. 21. s. sz. betűvel kezdődők július 22. 23-án. t. z. betűvel kezdődők pedig július 24. 27-én.

Felhívom ennél fogva az olaszi-i városrészben és a szőlőhegyen lakó összes kereskedők, iparintézetek és ipartelepek tulajdonosait, hogy az időszakos hitelítésre kötelezett mértékeiket a fent jelzett napokon az Állami mértékhitelítő hivatalnál mutassák be, mert ellenkező esetben 200 koronától 800 koronáig terjedhető pénzbüntetés és 8 napig terjedhető elzárással büntetettik.

Nagyvárad, 1915. június 26-án.

Rendőrfőkapitányság.

18014/915. szám.

Hirdetmény.

Belügyminiszter ur 29166—VII. d/1915 számú körrendelete alapján figyelmeztetem a város közönségét, hogy a vasuti állomásokon átvonuló katonaságnak szeszes italokat sem pénzért, sem ajándékképpen ne adjanak, mert eme rendelkezés betartását szigorúan ellenőriztetem s az ellene vétők megbüntetésére véget intézkedni fogok.

Nagyvárad, 1915 június hó.

Rendőrfőkapitányság.

Hirdetmény.

A háborus állapot bekövetkezte óta, de különösen az utóbbi időben városunkban is sűrűn merültek föl panaszok az ére váltópénz hiánya miatt, dacára, hogy a magyar kir. pénzverő hivatal a háborus állapot bekövetkezte óta teljes munkaképességének felhasználásával állandóan vert egy koronás, tíz és két filléres ércpénzérmekeket.

Ennél fogva már eddig is tetemes mennyiségű új váltópénz került forgalomba — a fennforgó hiányt azonban mégse sikerült megszüntetni. Ennek a sajnálatos és az ipari, kereskedelmi forgalom, a közgazdasági élet megbénítására vezető körülménynek — az oka abban leli magyarázatát, hogy a lakosság egy része a váltópénzérmekeket elrejté és azokat ily módon kivonva a forgalomból, a hazai közgazdaságnak, iparnek és kereskedelemnek mérhetetlen kárt okoz.

Sajnos, hogy a lakosság ily irányú magatartásához hozzájárulnak azok a lelketlenül terjesztett valótlan rémhírek és amelyek a bankjegyek elértéktelenedésével ijesztenek meg a tájékozatlan közönséget, holott a bankjegyek a koronaérték pénzermével és ennél fogva a váltópénzérmekekkel is teljesen egyenlő értékűek, azok érték esőkenéséről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek.

Ösmerve a nagyvárad közönség mindég humánus és minden nemes cselekedetben elől járó áldozatkészségét, talán fölösleges is hangsúlyozni, hogy a váltópénzérmekek elrejtése és azoknak a forgalomból való kivonása és ezáltal a hazai közgazdaság, a pénz és értékforgalom, nemkülönb a hazai kereskedelem és ipar megbénítása hazafiatlan, lelkiismeretlen cselekedet, amely nemcsak mindnyájunk megvetését, de a legszigorubb megróvását és megtorlását érdemli meg.

Akkor, amikor a jelen viszonyok között hazánkban, városunkban a közönség minden hazafias cselekedetére szüksége van, amikor a közönség minden rétegének át kell érezni, hogy a maga szűkebb pátriájának katonája a polgári foglalkozásban: az elrejtett pénzérmekek forgalomba hozatala is hazafias kötelessége a hazug mesékkel elámitott és félrevezetett közönségnek; annál is inkább, mert az elrejtett érmekek forgalomba hozatala elsősorban is a nagyközönség minden rétegének érdekében áll.

Nagyvárad, 1915 június 27-én.

Rendőrfőkapitányság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk!

Egész éjjel ügyeletes szolgálat!

Költségmentesek ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

Állandóan nagy választékban kapunk.

Villamos motorok

1/4. lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.